46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 518 Կ. ՊՕԼԻՍ, 3/16 ՅՈՒՆԻՍ 1903 ՈՒՐԲԱԹ 17 ՇԷՎԱԼ 3 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ՍԱՆԻ 13 8

JOURNAL ARMENIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
34, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՐՍԻՆ ԱՍԷՆ ՅԱՆԱ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գլաւ Պոլիս մեծաւոր, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅՕՔԵՐՈՒ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنجه یوی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : ارجانی فرید
اداره‌خانه‌سی : باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ցարեկան Վճարմանս
Պոլսոյ համար 80 ղրշ. 30 ղրշ.
Գաւառներու համար 108 » 40 »
Դրսաւորմանի համար 25 ֆր. 12 ֆ.
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրշ.,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար
մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԿՏԱԿԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

(ԵՐԿՐՈՐԴ ՅՕԳՈՒՍԱԾ)

Յուցնելէ ետքը թէ Իզմիրեանց գրական յանձնաժողովը ի՛նչ կերպով պէտք է շարժի մրցանակներու բաշխման գործին մէջ, կտակին աւելի հանրային, աւելի ժողովրդական հանգամանք մը տալու համար, գ՝անցնինք ուրիշ կէտի մը՝ միշտ նկատողութեան առնելով հասարակութեան և գրականութեան շահը։

Յանձնաժողովին 1901ին հրատարակութեան ուած Հրահանգին մէջ սա գ. հատուածը կայ. —

Ս. Մանակ-Մեսրոպեան մրցանակին նիւթը պէտք է պատկանի Հայոց լեզուի կամ գրականութեան կամ պատմութեան ճիւղերուն։ Այսպէս են հայերէն լեզուի և գրականութեանհետազօտութիւն... նշանաւոր ազգայնոց կենսագրութիւն, տեղական կեանքի քաղուած թատերական յօրինուածներ, և այլն։

Ակնկալ կը տեսնուի թէ՝ մրցանակի արժանանալիք գործերը բանասիրական կամ լեզուաբանական ուսումնասիրութիւններ չէ որ պէտք է ըլլան միայն, այլ նաեւ բարքերու ուսումնասիրութեան, մանկան պատկերացումի, վերջապէս զուտ գրականութեան սահմանին մէջ գտնուող գործեր ալ։ Եկ ասկոյն, մինչեւ հիմայ քանի՞ այդօրինակ գրական գործեր կրնայինք ի հարել՝ ոչ բոնք մրցանակի արժանացած ըլլան։

Իրաւ է թէ այս կէտին մէջ ազի բերան թերութիւնը յանձնաժողովին աւելի՝ հեղինակներուն պէտք է վերագրել, քանի որ ա՛յ ոք փոյթ ըրած է վերոյիշուած սեռէն երկասիրութիւններ ներկայացնել։

Բայց կայ ուրիշ նկատելի կէտ մը՝ որուն համեմատ «Մրցանակի ներկայանալի երկասիրութեանց նիւթը կրնայ կանխաւ յանձնաժողովոյ կողմէ որոշուիլ և մրցանակի թեկնածու գրէ տարուկէս առաջ հրատարակուիլ։» (Տե՛ս նոյն հրահանգին Ե. հատուածը)։ Ուրեմն՝ յանձնաժողովը ունի՞ այն իրաւունքն ունի, որպէս զի նախապէս ինք որոշէ գործին նիւթը, իր տեսակէտէն — բնական է նաեւ կոչուկին տրամադրութեանց համաձայն — ի՞նչ բան որ կարեւոր և անհրաժեշտ կը նկատէ առաւելապէս։ Ասիկա թերպով մը կը դիւրացնէ նաեւ իր տպագայ աշխատութիւնը՝ գործին ընտրութեան պարագային, քանի որ առով ալեւս խնդիր չպիտի ըլլայ թէ՝ գործին նիւթը ինքնին արժանի՞ է մրցանակի և համաձայն կտակին պահանջումներուն, այլ միայն պիտի քննէ թէ գործը ո՞րչափ յաջողած է։ Ըսել չենք ուզեր թէ հեղինակներուն այս կամ այն նիւթին նկատմամբ ունեցած ընդունակութիւնները և հմտութիւնը պէտք է կապտել՝ մի միայն առաջարկուած նիւթին վերաբերող ո՛և է գործի մրցանակ յատկացնելով։ Բայց միեւնոյն ժամանակ վերոյիշուած բոլոր տեսակէտներէն մեկնելով, կրնանք շնչաել յանձնաժողովին այս իրաւասութեան կարեւորութիւնը, բան որում անիկա ո՛չ միայն նպաստաւոր պիտի ըլլայ յանձնաժողովին, այլ նաեւ ընդհանրապէս դիրութիւն մը հեղինակին՝ գործին պատրաստութեան և միեւնոյն ատեն անոր ապագայ հրատարակութեան համար։

* *

Մեր, ինչպէս նաեւ ընդհանուրին փափաքն է՝ Դրականութիւնն ալ — բանասիրական կամ կրօնական գոյնէ դուրս եղող գրականութիւնը — օգտուած տեսնել՝ Իզմիրեանց դասակէն, — փափաք մը՝ որ է՝ նաեւ կտակարարին մտածումը, թատերգութեան — բարքերու ուսումնասիրութեան — համար ալ տրամադրութիւն մը հատատած ըլլալով։

Բարքերու ուսումնասիրութիւն ըսինք, և գրականութիւնն ալ իր մէջ երկու սեռ ունի՝ այդ ուսումնասիրութեան գործադրութեան համար, — թատերգութիւնը և վէպը, որով և, սկզբմամբ, այդ երկու սեռերը կը միանան իրարու՝ իրենց տարբերութիւնը պահելով միայն ձեւերուն մէջ։

Հետեւաբար, վէպին տեղ թատերգութիւն կամ թատերգութեան տեղ վէպ միանգամայն վարձատրել՝ մեղանչում մը չպիտի ըլլար կտակին ոգւոյն դէմ։ Եւ վէպին՝ մրցանակի արժանանալու իրաւունքը աւելի անհրաժեշտ կը դառնայ սա՝ տարբական նկատումով որ՝ թատերգութիւնը սեռ մըն է՝ զոր մեր մէջ ա՛յ մէկը պիտի ուզէ փորձել, քանի որ անիկա վեպին չափ ընթերցման յարմարութիւն և ժողովրդականութիւն չպիտի ունենար։ Մինչդեռ վէպը, ընդհակառակը, որքա՛ն օգտակար, այնքա՛ն ալ էական տարր մըն դարձած է, ինչպէս բոլոր գրականութեանցի՝ այլ մանաւանդ մեր գրականութեան համար ալ, ուր քաջալերութեան պակասէն, օր օրին զբաղուած կարգ և ազնուա նարավէպեր ու վիպակներ կը ցրուուին քմահաճօրէն։

Ընդունելով այսպէս վէպը իբր ընդարձակ սեռ մը՝ ուր գրական բոլոր սեռերն ալ կարելի ըլլան ամփոփուիլ, որուն մէջ է նաեւ թատերգութիւնը՝ իր ամբողջութեամբ, և որ ամենէն զօրաւոր տարրն է գրականութեան զարգացման, ու վաւերական փոխանցը ընկերային ուսումնասիրութեանց, ապա ուրեմն ինչո՞ւ յանձնաժողովն ալ, իր կարգին, նպաստելու համար միշտ գրականութեան ժողովրդականացումին, ու գրականութեան լիակատար ըմբռնումովը, փորձը չընէ կտակին տրամադրութեան մէջ ընդունելու նաեւ վիպագրութիւնն։ Դժուար չէ հասկնալը անուղղակի թէ քաջալերուելիք վէպերը առմտային ընտանեկան կեանքէ յօրինուած վէպեր միայն կրնան ըլլալ, միեւնոյն ատեն իրենց միացնելով նոսա գրական արժէք մը, որոնց մէջ բնականօրէն — հարկ կա՞յ ըսելու — չենք կրնար մուտքի իրաւունք ունենալ բոլոր այն կարծեցեալ տոհմային վէպերը՝ զորս ... լենոնական մակդիրով կարելի պիտի ըլլար որակել։

Մենք կը կարծենք թէ՝ յանձնաժողովը երբեք զեղծանած չպիտի ըլլայ իր կտակատարի պաշտօնին մէջ, և իսկի կատարեալ հանդարտութեամբ կրնայ կտակին այս տրամադրութիւնը բարեփոխել պէտք եղած կերպով՝ քանի որ, ինչպէս վերը ցուցուցինք, թատերգութեան վրայ վէպն ալ աւելցնելով, սկզբնական փոփոխութիւն մը չը պիտի ըլլայ, և մանաւանդ քանի որ կտակներու տրամադրութիւնները — և ո՛չ թէ նպատակը — կրնան բարեփոխուիլ ժամանակին ոգիին և պարագաներու պահանջմանց համաձայն։

ԳԵՂԱՄ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ
ԵՒ
ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՄԵՐ ԷՆԿԻՒԻՐԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մեր Էնկիւրիի գործակալ Մեծ. Դանիէլ էֆ. Աչըգեան, որ ժամանակէ մը ի վեր բացակայ էր Էնկիւրիէն, հիմա հոն վերադարձած ըլլալով, կը խնդրենք որ մեր բաժանորդները հաճին անյապաղ լիչեալ էֆ.ին վճարել իրենց բաժնեգինը, նկատելով որ «Մանզումէ» 1903 յունվար 1էն սկսեալ բոլորովին դադրեցուցած է ապառիկ բաժանորդագրութիւնը։

ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Օրուան վիճակը. — Հայ տոմբ արհեստ կը խուսափին. — Անուս արհեստաւորներ. — Շանեկան բաղդատութիւն մը։

Պոլսահայ արհեստաւորը, տոհմային ճարտարարուեստի այդ համեստ մշակը, ուրոյն դիրք մը և պատմութիւն մը ունեցած է միլիւարի կեանքին մէջ։

Ջերմ աշխատասէրի ունակութիւնը և տեսնծող տաղանդ մը, հայ արհեստաւորը յատկանշող գեղեցիկ երեւոյթներ եղած են միշտ։ Ասիկա՝ չատ անգամ արհեստական կազմածներու, գործնական միջոցներու բացակայութեամբը գրեթէ, արհեստի չատ մը ճիւղերուն մէջ գեղակերտ հրաշալիքներ արտադրած է, որոնց մէջ արհեստը, ճաշակը և դրբութիւնը գերազանց աստիճանի մը վրայ շեշտուած են։

Այս գնահատելի իրողութիւնը միշտ անհերքելի է։

Սակայն, հայ արհեստաւորներու այս օրուան վիճակը անանկ երեւոյթ մը կը պարզէ գժբաղդաբար, որ անցեալէն դէպի այսօր լեղաշրջում մը, հասմտասական անկում մը կը նշմարենք անոր յառաջադիմութեան և արհեստական ճարտարութեան ամբողջութեան մէջ։

Բայց մեր արհեստաւորութիւնը տակաւին չատ քիչ կը ճանչնայ ժամանակի պահանջումներուն այս բացարձակ փոփոխութիւնը, երբ արհեստն ալ դաշնակցած գիտական սկզբունքներու հետ նորագոյն շրջան մը կը սկսի բոլորել մինչ պատչանոց օրուան ըմբռնումին և ճաշակներու ձգտումին։

* *

Իրական տրտունջ մը ունին բազմաթիւ ծնողքներ, թէ՝ իրենց զաւակները թաղ. կամ մասնաւոր վարժարաններու շրջանը լրացնելով իսկ անգործ, անզբաղ կը մնան։ Ճշմարիտ և դառն ցաւ մըն է սա, որուն արձագանգը ժողովրդին կարեւոր խաւերէն կու գայ մասնաւորապէս։

Անտարակոյս այս վիճակը իր պատճառը ունի։ Եւ այս պատճառը՝ արհեստներու ընդհանուր պայմաններուն և կացութեան վրայ նորահաս աղբ ունեցած յոռի ըմբռնումն է։ Զեն ուզե՛ր, չեն փորձե՛ր այդ մեծայուն առարկէզը թեւակոխել, որովհետեւ արհեստաւորութեան անկումը, նիւթական-բարոյական անհանգիստ կեանքը, կաշկանդած են գաղափարը շատերուն, որոնք արդարեւ չատ զգուշակցած ըլլալ կը կարծեն ինքզինքին, անոր սահմաններուն մէջ մնալով։

Մինչդեռ, յանձնաձիգ կերպով կը թեւեան երեւ չտեսնդ տարբ միայն, արհեստներու դիմելով, հնարկեան իրենց թոյլ և տկար վերաբերումովը՝ ալ աւելի շեշտած են Պոլսահայ արհեստաւորութեան, արդի սահմանափակ դիրքը։

Ո՞վ կրնայ ուրանալ թէ, ուսումը՝ նոյնիսկ տարրական սահմանի մը մէջ, գիտական համեստ ծանօթութեան մը հետ՝ յաջողութեան երաշխիք մը չկրնար տալ արհեստաւորին։ Ո՞վ կրնայ չխոստովանիլ թէ, մտային համեստ զարգացումով օժտուած արհեստաւորն աւելի ամուր կռուան մը չարամադրեր իր հացը շահելու աշխարհիկ պայքարին մէջ։

Ինքնկամառակը՝ անուս արհեստաւորը՝ կատարելութեան և յառաջադիմութեան վերելքին հասնելու յանախ անկարող, և իրեն ու արհեստին գաղտնիքը չուսուցանելու սրամտութեամբ դարաբար լուսադոյն եղանակով վարձատրուած մեր բազմաթիւ տաւարական պաշտօնեաները մանա՛ւանդ։

Լուսադոյն արհեստ մը, տիպար արհեստաւորի մը ձեռքերուն մէջ, բարգաւաճելով, աշխարհիկ կեանքի մէջ գիւրակեցութիւն, և բարոյական կեանքին մէջ սրտապնդում մը կուտայ ամէն արհեստաւորի։

ՄԿՐՏԻՉ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԴԱՒԱՌԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

ՀԱՅԸՆԷՆ

Հանրնի բանայիրը. — Ս. Յակոբի վանքը եւ իր ադի վիճակը. — Տէր տէր մը որ Զաքալբաշով Պատարագ կ'ընէ. — Եպիսկոպոսի եռաբեռութիւն. — Մի'ես պնակները. — Սնօրհնեալ ձմեռ. — Բողոքականներու եւ «Աւեսթարեր»։

Հանրնի տնտեսութիւնը (բանայիր) եղող Ս. Յակոբայ տունը, այս տարի չատ տխուր կատարուեցաւ։ Ս. Յակոբայ վանքը բոլորովին աւերակ դարձաւ այս տարի վերանորոգուելու յոյսով. բայց ասաղ որ իր քարտիրտ թոռները կարգ մը պախարակելի անհամաձայնութիւններով և անվայել ընթացքով նմանը չտեսնուած տխուր վիճակի մը մէջ եղեսի վրայ թողուցին այդ Ս. Մենավանքը։

Արդէն Ս. Յակոբ պապն ձերմակ մօրուքը թոթուած էր. հինգ օր անընդհատ ձիւն տեղալով բոլոր Հանրնի ու շրջակաները ձերմակ թանձր շղարշով մը պատուեցաւ, հակառակ ժողովուրդին բուռն փափաքին, նայ՝ օրը չի կորցան երթալ Ս. վանքը որ քաղաքիս դէմ, լեռան մը գիրկը, վիրը ծռած նստած է, և ոսիպուեցան ասնամբարութիւնը կատարել քաղաքիս կեդրոնը գտնուող Ս. Գէորգայ եկեղեցիին մէջ։ Ս. Յակոբայ կիրակի առաւն չատ կանուխ Ս. Գէորգայ կոչնակները միաձայն սկսան դղրդացնել բոլոր քաղաքը որ արդէն ամէն տարուան պէս չատ կանուխ արթնցած, պատրաստ կը գտնուէր ժամ առաջ եկեղեցի երթալու և տեղ բռնելու։ Փողոցները լեցուած էին հազարներով երկսեռ բազմութեամբ մը և ամէնքը Ս. Գէորգ կը դիմէին, եկեղեցի մտնելէն առաջ չմոռնալով ակնարկ մը նետել՝ իր զաւակներուն կրօնաւորութիւնէն աւերակ դարձած դիմացի վանքին վրայ, որ երբեմն լոյսերով կը շողար և մարդերու մէջ կը լողար։ Եկեղեցական արարողութիւնն ու երգեցողութիւնը կատարեալ էր, բայց պատարագի միջոցին չատ զարմանալի և տարօրինակ պատիւ մը եղաւ պատարագիչ քահանային. դեռ կեանքս մէջ չէի լսած թէ քահանայ մը դաբար մի հեռանաք իմ շրջանակէս, որպէս զի օր աւուր տեղեկացնէք ինձ անցած դարձածները։ Անո՛ւնը ինչ էր մարդուն։

—Ասիկա խիստ կարեւոր է օրիորդ, որովհետեւ տխմարը այնպէս կը հաւատայ թէ Ներսայէն իսկ դուռ լսած է իր հռչակը և չարունակ իր վրայ կը խորհիլ. հետեւաբար պէտք է ուշադրութիւն ընէք այս կէտին և չի թերանաք ձեր դերին մէջ, որ բեմին վրայ ներկայացուցած դերէն խիստ բարձր, օգտակար է և փափուկ. անունը Գ. Յովսէփ Շարամով է, լաւ պահեցէք մտքերնիդ։

Օրիորդը մէկ քանի անգամ յիշեցեց Շարամով անունը, որուն արտասանութիւնը խիստ ծանր կը թուէր իրեն, եռքը յուշատետրը հանելով անոր վրայ գրեց մէկ քանի անգամ Յովսէփ Շարամով։

—Ալ գնա քանդ, բաւ մարդուկին, ասկէ ետք մոռնալիք չունիմ զայն, բայց պայմանաւ որ ամեն օր գուք ալ աչալուրջ հսկողութիւն ընէք վրան։

Բնակա՛ն է, բնակա՛ն է, չէ՞ սեց միջնորդը, չտակից չենք։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՔԱՍԻՄ 83

ԿՆՈՐՈՍ ՀԱՆԳՈՅՑ ՄԸ

ՎԷՊ

Տեղական-ընտանեկան կեանքէ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Գ.

Հանքաւոր պարոն Յովսէփ Շարամով, խիստ զուարթ տպաւորութեան տակ մեկնեցաւ Թատրոնէն և մինչեւ տուն հասնելը գեղանի դերասանուհիին վրայ մտածելով անցուց։ Օր. Ձիների Թրթռուն ձայնը կը հնչէր գեռ ականջներուն մէջ և անոր խաչոր վառ աչքերուն հմայիչ շեշտը քանգիսուած կը մնար սրտին խորերը։ Այս երբեմնի խզմակար Թիֆլիսցին, որ ամէն քայլափոխին կրնքը կը յիշէր ու հարստութիւնը ձեռքէ հանելու սոսկումէն դողալով՝ բնաւ չէր չեղեր բարոյականի սկզբունքներէն, հեղհեղ վարանելով Գաղուի ուրիշ հարուստներէն՝ սկսած էր ինքզինքէ ալ ընել՝ ինչ որ հաճելի կը թուէր աչքին։

Թիֆլիսցի միտքիս կինը չատ ատրին կը թուէր հիմայ իր աչքին և կը խորհէր որ իրեն պէս մեծահարուստ անձնաւորութեան մը մեծ զրկանք էր կեանքին մինչեւ վերջին օրը այս հինկով կապուած մնալ։ Ուրիշ հարիւրաւոր անձանց կիներէ կը տեսնէր, որոնք ամէն հրապոյրներով օժտուած՝ իրենց բնական գեղեցկութեամբ, թարմութեամբ ու այլեւայլ արժանիքներով փայլ կուտային ընկերութիւններու մէջ։ Մինչդեռ իր կինը ո՛չ հագածը կրնար վայլեցնել ոչ ալ երկու խօսք կրնար խօսիլ, քար մը քարի մը վրայ կեցած էր գրեթէ։

Այս պարագան ծանր վիճա մէր Շարամովի համար, որ քանի՛ զարգանար, յարաբերութիւններուն սահմանն ընդարձակէր, այնչափ կը դժար իր կնոջ պակասութիւնները։ Նախանձորդ կիներ ալ սակայն ոչ նուազ միտ կը թափէին հանքաւորին աչքը բանալու. ամէն անգամ որ հաւաքոյթ մը ըլլար, ասիներ կը սանձէին տիկին Շարամովի Թերութիւնները հրապարակելու և անոր վրայ խնգալու, ինչ որ թէեւ չիներուն կը դպչէր հանքաւորին, սակայն միեւնոյն ժամանակ ալ, ասոնց նաբար կը պաղեցնէր զայն ամուսինէն։ Պրնականի մը ազգաց յոյդորը, կամ համոզիչ խօսքերը գսլեցէ իրենց օգուտաբ ունենային, սակայն կրնքի պաշտօնեաները ընաւ չէին խօսեր ընտանեկան խնդիրներու վրայ և միշտ քանի մը ոսկի աւելի փրցնելու վրայ միայն կը խորհէին։

Այս տպաւորութեան տակ էր Շարամով՝ երբ Օր. Ձիների չնորհակալիքն ընդունեց ստորնակարգ արտայիտն ձեռքով, որ բոլորովին իր կողմէ յերիւրած էր դերասանուհիին վերագրած խօսքերը, որուն հետ ոչ իսկ տեսակցած էր։ Մարդուկը անգամ մը հանքաւորը համոզելէ ետք, վստահ էր օրիորդին քով գտնելիք յաջողութեան վրայ և Շարամովի ուսած պատասխանը յուսահատական չէր։

Այսչափ մը երես առնելէ ետք, հեռանալով իրիկուն Շարամովի գործատեղին ներկայացաւ Թատրոնի մարգսկը ու տարր քիչիքով մը։

—Պարոնը արդեօք հրաման մը ունի՞ օրիորդին հաղորդելու, հարցուց։

Հանքաւորը որ բնաւ երեւակայութենէն չէր հեռացուցած դերասանուհին, կարեւորութիւն տուաւ այս գնուած արարածին և սկսաւ անոր հետ խորհրդակցիլ թէ, ի՞նչ միջոցով ներկայանար օրիորդին որ պաշտամ ըլլար։ Պարզ ծաղկեփունջ մը, կամ սովորական նուէր մը չատ պայմանադրական պիտի ըլլար, քանի որ ճոխ Թատերասէրներ սովորաբար այդ կարգի նուէրներ կ'ընծայէին դերասանուհիներու։ Ինք կը փափաքէր աւելի ցայտուն, աւելի աչքառու կերպով ներկայանալ Օր. Ձիների, երբ արդէն ամիսներ իր վրայ մեծ համբաւ դուցուցած էր։

Միջնորդը թէեւ քիթին տակէն կը խնդար, սակայն միւս կողմէ գտած ըլլալով Շարամովի տկար կողմը, կը ջանար համոզել զայն որ, իր մեծափարթամ դիրքը մէկէն ի մէկ ցուցնելու և անմատչելի (՝) դերասանուհիին աչքը շլացնելու համար, անհրաժեշտ էր բացառիկ բան մը ընել։

Դրամը արժէք չունէր այլեւս հանքաւորին աչքին, քանի որ նաբարհորերը կ'աւելցնէին իրենց քանակութիւնը, և Շարամով չէր գիտեր թէ՞ւր սպառէ այս անեցուն հարստութիւնը. խղճահարութիւնն ալ վերջացած էր, ուստի, հրապուրելով միջնորդին յերիւրած սուտերէն, անմիջապէս գահարվանառ մը կանչեց և 200 ոսկի արժողութեամբ ադամանդէ մանեակ մը գնելով՝ Թատրոն դնաց իր ձեռքով իսկ յանձնելու համար զայն Բրիմատոնա օրիորդին։

Միջնորդին համար թէեւ ամենամեծ յաջողութիւն մըն էր միլիոնատէրը այսպէս մոլորեցնելը, սակայն միւս կողմէ պարապ տեղը ալեւոտած պիտի ըլլար, եթէ օրիորդ Ճինա չի գիտնար որ իր աշխատութեանց արդիւնքն էր անոր՝ այսպէս իրեն փարիլը. ուստի անմիջապէս Թատրոն վազեց ու դերասանուհիին ներկայանալով մանրամասնաբար բացատրեց թէ ի՞նչ միջոցներով խաբած էր տխմար Հայը և թէ ի՞նչ դարձուածներով յաջողած էր օրիորդին ձեռքը յանձնել ասանի մեծահարուստ և միեւնոյն ժամանակ կարճամիտ որ մը։ Բրիմատոնան միջնորդին այս ծառայութենէն խիստ և երկուքը մէկէն բուռնան խնդալէ ետքը Շարամովի վրայ, գոհ մնաց համաձայնութիւն գոյացուցին իրենց մէջ ընկերովի փեսաելու այն գիրուկ ապգը։

—Այս գիշեր իսկ մեծարժէք մանեակ մը պիտի ընդունիք, բաւ միջնորդը օրիորդին, ձեզ կը մնայ ամէն դիւրը ընդունիլ այս ադամանդին կերպարանպարիկը, որոնցմէ անուշտ չեք մոռնար նաեւ իմ բաժինս։

—Իմ վրայ մի վախնաք, յարեց հաստաւուին քմծիծաղով, մենակ թէ իսկ յանձնելու համար զայն Բրիմատոնա օրիորդին։

Միջնորդին համար թէեւ ամենամեծ յաջողութիւն մըն էր միլիոնատէրը այսպէս մոլորեցնելը, սակայն միւս կողմէ պարապ տեղը ալեւոտած պիտի ըլլար, եթէ օրիորդ Ճինա չի գիտնար որ իր աշխատութեանց արդիւնքն էր անոր՝ այսպէս իրեն փարիլը. ուստի անմիջապէս Թատրոն վազեց ու դերասանուհիին ներկայանալով մանրամասնաբար բացատրեց թէ ի՞նչ միջոցներով խաբած էր տխմար Հայը և թէ ի՞նչ դարձուածներով յաջողած էր օրիորդին ձեռքը յանձնել ասանի մեծահարուստ և միեւնոյն ժամանակ կարճամիտ որ մը։ Բրիմատոնան միջնորդին այս ծառայութենէն խիստ և երկուքը մէկէն բուռնան խնդալէ ետքը Շարամովի վրայ, գոհ մնաց համաձայնութիւն գոյացուցին իրենց մէջ ընկերովի փեսաելու այն գիրուկ ապգը։

—Այս գիշեր իսկ մեծարժէք մանեակ մը պիտի ընդունիք, բաւ միջնորդը օրիորդին, ձեզ կը մնայ ամէն դիւրը ընդունիլ այս ադամանդին կերպարանպարիկը, որոնցմէ անուշտ չեք մոռնար նաեւ իմ բաժինս։

—Իմ վրայ մի վախնաք, յարեց հաստաւուին քմծիծաղով, մենակ թէ դուք մի հեռանաք իմ շրջանակէս, որպէս զի օր աւուր տեղեկացնէք ինձ անցած դարձածները։ Անո՛ւնը ինչ էր մարդուն։

—Ասիկա խիստ կարեւոր է օրիորդ, որովհետեւ տխմարը այնպէս կը հաւատայ թէ Ներսայէն իսկ դուռ լսած է իր հռչակը և չարունակ իր վրայ կը խորհիլ. հետեւաբար պէտք է ուշադրութիւն ընէք այս կէտին և չի թերանաք ձեր դերին մէջ, որ բեմին վրայ ներկայացուցած դերէն խիստ բարձր, օգտակար է և փափուկ. անունը Գ. Յովսէփ Շարամով է, լաւ պահեցէք մտքերնիդ։

Օրիորդը մէկ քանի անգամ յիշեցեց Շարամով անունը, որուն արտասանութիւնը խիստ ծանր կը թուէր իրեն, եռքը յուշատետրը հանելով անոր վրայ գրեց մէկ քանի անգամ Յովսէփ Շարամով։

—Ալ գնա քանդ, բաւ մարդուկին, ասկէ ետք մոռնալիք չունիմ զայն, բայց պայմանաւ որ ամեն օր գուք ալ աչալուրջ հսկողութիւն ընէք վրան։

Բնակա՛ն է, բնակա՛ն է, չէ՞ սեց միջնորդը, չտակից չենք։

(Շարունակելի)

եպիսկոպոսի յատուկ «Զաթալիթագ» կրնայ դնել. ահա մեր նոյն օրուան պատարագիչ Տ. Պողոս քահանայ Բազեանը այդ չարաչար պատիւին արժանացաւ ժողովուրդին մեծամասնութեան փափաքով...։

Տասնեակ տարիներէ ի վեր եպիսկոպոսի մը պատարագէն զուրկ եղող կրօնասէր ժողովուրդին համբերութիւնը այլեւս հատած, գոնէ եպիսկոպոսի դգեստը տեսնալով գոհանալ կ'ուզէին, ինչպէս որ ալ եղաւ, և կարծեմ ասանկ ժողովուրդի մը այդչափն ալ ներելի է։ Պատարագի միջոցին դարպասի հաւաքումը սկսաւ և երկու հազար ղրուշի չափ գումար մը գոյացաւ ի նպաստ վանքին և որքանոցին։ Պատարագի երգեցողութիւնը որքանոցին քաջցրտնուագ սաներուն կողմէ կ'ըլլար, վերջին ծայր գոհ և ուրախ ձգելով բոլոր ժողովուրդը, որ կարծես միաբերան լալով կը ձայնակցէր այդ պզտիկներու երգին, նոր կրօնքի եկածի պէս երկիւղածութեամբ։ Վերջապէս հազիւ ժամը 7ին արարողութիւնը կ'աւարտի և հազիւ հազ կ'ազատեմ օձիքս անթիւ պնակներու չարքին մէջէն, հանգիստ շունչ մը առնելով դուրսը։ Այս պարագային մէջ ալ ամէն մարդ չի մոռնար հայցել Երկինքէն որ գալ տարի նոր Վանքին մէջ կատարուի այս անմոռան տօնախմբութիւնը։

—Զմեռը այս տարի շատ սոսկալի եղաւ, և կ'ըսուի թէ մինչեւ քսան տարի առաջ այսչափ շատ ձիւն չէ տեսուցեր դեռ։ Ճամբաները գոցուած և փողոցները ձիւնով լեցուած են. միայն թղթաբերն է որ կ'երթեւեկէ, այն ալ շատ անկանոն կերպով։

—Քաղաքիս բաղդատական հասարակութեան մէջ մէկ քանի ամիսներէ ի վեր մեծ պաղութիւն մը կը տիրէ. պատճառը կարգ մը նախանձորդներու ընթացքն է իրարու դէմ։ Այս օրերս այդ պաղութիւնը աւելի սաստկացաւ և չենք գիտեր թէ հետեւութիւնը ո՞ւր պիտի յանգի։ Այնչափ տուներ այն ինչ տեղը բաղդատական՝ ըլլալը ուրախութեամբ արձանագրող «Աւետարեր»ը, ինչո՞ւ լուռ կը մնայ ասանկ պարագաներու մէջ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԱՐՏԱՔԻՆ

Պ. ԶԷՄՊԷԼԷՑԻՆ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Պ. Զէմպրլէյն յունուար 8 ին Եոհաննէսպուրգ ժամաներ և ընդունուեր է մեծ ոգեւորութեամբ։ Նոյնչափ համակիր ընդունելութեան մը առարկայ դարձեր է նաև Լորտ Միլնէր։ Ի պատասխան բազմաթիւ ուղերձներու, Պ. Զէմպրլէյն բանախօսութիւն մը արտասանելով յայտարարեր է թէ անգլիական ամէն հպատակի խնդրագիրը խօսոյն նկատի կ'առնուի, պայմանաւ որ բանաւոր հիմերու վրայ հաստատուած ըլլայ այդ խնդրագիրը։ Պ. Զէմպրլէյն հերքեր է Եոհաննէսպուրգի բնակիչներուն նկատմամբ տարածուած այն զրոյցը՝ որուն համեմատ իբր թէ այդ բնակիչները պատճառ եղած ըլլային պատերազմին՝ իրենց գրպանները լեցնելու համար։ Այդ մարդիկը, ըսեր է, պատերազմի պահուն ապացուցին թէ իրենք կը հուսին պահպանելու համար այն բաները՝ զորս իրենց իրաւունքները կը նկատէին։

Բրեթորիայէն կը հեռագրեն Ցնվ. 9 թուականաւ.— Ընդհանուր ներման մասին Պ. Զէմպրլէյնի ցոյց տուած վերապահութիւնը դժգոհութիւն առաջ բերած է Պոէրներուն մէջ։ Հակառակ ատոր, զօրավար Պոթա՝ Պ. Զէմպրլէյնի և լորտ Միլնէրի մեկնած միջոցին ազազակեց Պոէրներուն. «Պիւրիրներ, ծափահարեցէք»։ Ու Պոէրները ծափահարեցին։ Պոէր պետերու ազդեցութիւն չատ մեծ է բովանդակ ժողովրդեան վրայ։

Ուրիշ հեռագիր մը հեռաւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Պ. Զէմպրլէյնի պատասխաններուն նկատմամբ Պոէր պետերու կողմէ կատարուած խորհրդակցութեան մասին.—Պ. Զէմպրլէյնի մատուցուած ուղերձէն վերջ, Պոէր պետերը խորհրդակցութիւն մը կատարեցին։ Պոէր պետերը նկատելով որ Անգլիոյ գաղթական նախարարը հաստատապէս որոշած է հաւատութեան պայմաններէն դուրս չ'և զլխում չընել, իրենց կարգին որոշեցին որ նոր խնդրանքներ չներկայացուին իրեն։ Միւս կողմէ, յանձնարարեցին Պոէրներուն որ համակերպին արդի կացութեան և կառավարութեան հետ համախոհութիւնը ալխատին, պէտք եղած ուշադրութեամբ հետեւելով օրուան դէպքերուն։

Նուերքէն կը հեռագրեն թէ յուն. 11 թուականով.— Հրամանատար Միսման և տասը պոէր սպաներ երէկ Մէքտիկա մեկնեցան՝ Շիուհուայի մէջ պոէր գաղթականը մը հաստատելու համար։

ՎԷՆԷԶՈՒԷԼԱ

«Կազէթ տը Քարացներ», իր յունուար 10ի թիւին մէջ խմբագրական մը հրատարակելով, հետեւեալը կը յայտարարէ Ուաշինկթընի գերման դեսպան Տոքթ. Հոլլէպէնի եւ կանչուելուն նկատմամբ.—Բացարձակապէս սխալ է այն լուրը՝ որ կը հաւատար թէ Տոքթ. Հոլլէպէն եւ կանչուեցաւ՝ որովհետեւ Մ. Նահանգաց նախագահը անոր պատճառաւ չէր ուզեր Վենէզուէլայի խնդրին մէջ իրաւարար ըլլալ։ Արդէն գերման կառավարութիւնը, իր ծանուցագրին մէջ կը յայտնէր թէ կարելի պիտի ըլլայ խնդիրը ներկայացնել Լա Հէի իրաւաբարական ատեանին՝ եթէ Պ. Ռուզվէլթ չուզեր անձնապէս իրաւարար ըլլալ։ Սխալ է դարձեալ թէ Պ. Հոլլէպէնի արձակուրդ մը չնորհուած ըլլայ՝ Մ. Նահանգաց և Գերմանիոյ յարաբերութեանց ցրտութեան պատճառաւ։ Իրաւ է որ ամերիկեան մամուլին մէկ մասը այս վերջերս անպատշաճ յօդուածներ հրատարակեց Գերմանիոյ դէմ, բայց Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը ու Պ. Ռուզվէլթ բարեկամական վերաբերում մը ցոյց տուած են Գերմանիոյ հանդէպ։

Նիւ Եորքէն հեռագիր մը՝ որ յունուար 10 թուականը կը կրէ, հետեւեալ տեղեկութիւնները կու տայ Տոքթ. Հոլլէպէնի մեկնումին նկատմամբ.—Տքթ. Հոլլէպէն երէկ մեկնեցաւ Նիւ-Եորքէն՝ «Կրաֆ-Ցոն-Վալտերզէ» շոգենաւով։ Տոքթ. Հոլլէպէն մնաք բարովի այցելութիւն չտուաւ Պ. Ռուզվէլթի, ինչ որ ամերիկեան թերթերու կողմէ շատ խիստ քննադատութեանց առարկայ դարձուց զինքը։ Գերման դեսպանը, հակառակ չընդունող զրոյցներու, կատարելապէս ազատ է իր առողջութեան։ Տոքթ. Հոլլէպէնի եւ կանչուելուն նկատմամբ ոչէն տեսակ հերքումներ տրուեցան։ Իրողութիւնը սա է որ, Գերմանիոյ դեսպանը Վիլհելմ կայսրէն պաշտօն ընդունած էր Մ. Նահանգաց և Գերմանիոյ կառավարութեանց յարաբերութիւնները ամրացնելու ի մեջաս Անգլիոյ։ Տոքթ. Հոլլէպէն չկրցաւ այս գործը գլուխ հանել. ընդհակառակը։ Այս է իր եւ կանչուելուն միակ պատճառը։

Վենէզուէլայի մասին հանող վերջին հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ Բարաքասի ամերիկեան դեսպանին մեկնումը տեղի ունեցաւ մեծ ոգեւորութեան մէջ։ Ամերիկեան դեսպանը, Պ. Պոուէն՝ որ իրաւաբարական բանակցութեանց առթիւ Ուաշինկթընի կ'երթայ, «Տոյթինֆ» նաւով Բոռ Ռուայեալ (հարաւային Բարոլին) ուղեւորեցաւ, ուր հաւանական է որ ցամաք ելլէ։ Կ'ըսեն թէ Պ. Պոուէն 5,000 տոլար ընդունած է Վենէզուէլայի կառավարութենէն։ Միւս կողմէ, կը հաւատան թէ պաշարումը պիտի վերնայ մօտ առենէն։

Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն յունուար 11 թուականով.— Եթէ երբէք Վենէզուէլայի խնդիրը քննելու համար կազմուելիք յանձնաժողովը հոս գումարուի, Իտալիոյ դեսպան Պ. Մայօր, իբր ամէնէն տարէցը միւս դեսպաններուն, անոր նախագահութեան պիտի կոչուի։ Այդ յանձնաժողովին մասնակցելիք բոլոր անձերն ալ անգլիերէն գիտնալնուն, խորհրդակցութիւնները այդ լեզուով պիտի կատարուին։ Ուաշինկթընի իտալական դեսպանը, Բարաքասի իտալական դեսպան Պ. Ալիօթթիէն խնդրեց՝ որ իտալական պահանջումներուն վերաբերող բոլոր պաշտօնթուղթերը իրեն ղրկուին։ Պ. Ալիօթթի այս պահուս կը գտնուի «Ճիօվաննի Պոզո» նաւուն վրայ։

Պերլինէն 11 թուականը կրող հեռագիր մը՝ Տոքթ. Հոլլէպէնի իբր հաւանական յաջորդ ցոյց կուտայ Մթէրնպուրկի պատրոն, որ տասերկու տարի առաջ Կալկաթայի ընդհ. հիւպատոսութեան կարեւոր պաշտօնը կը վարէր։ Մթէրնպուրկի պատրոնը 51 տարու է։ Երբեմն ձիաւոր զօրաց սպայ էր, և զինուորական պաշտօնով ղրկուած է նախ Ուաշինկթընի, 1881ին, և յետոյ՝ 1893ին Բէքինի՝ ուր մնացած է դեսպանատան քարտուղարի հանգամանքով։ Աւելի վերջը, նոյն պաշտօնով մնացած է Գուէնոս-Այրէս ու Պէլկրատ, և 1897ին ալ Ա. քարտուղար անուանուած է Ուաշինկթընի գերման դեսպանատան մէջ։ Մթէրնպուրկի Պատրոնին կինը ծնունդով ամերիկացի է։

Պ. ՊԷԹԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Հարաւ. Ափրիկեան ծանօթ դրամատէրին նկատմամբ, Եոհաննէսպուրգէն յունուար 9 թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ բաւական բարեբաղդ է։ Բժիշկները սակայն, տակաւին չեն կրնար ըսել թէ բոլորովին անցուցած է վտանգը։ Պ. Պէյթ սկսեր է քիչ մը սնունդ առնել։

Այդ մասին, Լոնտոնէն հեռաւեալը կը հաղորդեն յունվար 10 թուականով.—Վէնէր, Պէյթ և Ընկերութիւն առնը հեռագիր մը ստացաւ որ Պ. Պէյթի նկատմամբ աղէկ լուրեր կը հաղորդէ։ Սակայն՝ մէջ կը կարծեն թէ Պ. Պէյթ կաթուածի իշուածքը առանց վտանգի անցուցած ըլլալով, պիտի կրնայ փրկուիլ, թէև, իր կաթուածներուն վիճակին մէջ չպիտի կրնայ երբեմնի գործօն կեանքը վարել։ Միւս կողմէ կը կարծուի թէ Պ. Պէյթի մահը չատ ծանր ազդեցութիւն մը չպիտի ընէ Հարաւ. Ափրիկեան թուղթերու գինին վրայ։ Վէնէր, Պէյթ և Ընկերութիւն տան միւս ընկերակիցները պիտի կրնան Պ. Սէսիլ Ռոտոսի և Պ. Պէյթի սկսած գործը շարունակել։ Բնակաւ է սակայն որ Պ. Պէյթ առողջանայ. բայց ինչ որ ալ ըլլայ իր հիւանդութեան հետեւանքը, Հարաւ. ափրիկեան գործերը՝ զորս Պ. Պէյթ կը վարէր, ո՛չ մէկ զգալի փոփոխութիւն պիտի կրեն։

ՍՊԱՆԻԱ

Մանուցինք սակէ առալ թէ Մատրիտի մէջ եղմական սէնիքքա մը պիտի գումարուի։ Այդ մասին, Մատրիտի «Էքօքաս» թերթը հետեւեալը կը հրատարակէ։ Սէնիքքային պիտի մասնակցին Սպանիոյ պանքան, հիւսիսային Ալիքանթէի, Անտալուզիոյ երկթուղիի ընկերութիւնները, ինչպէս նաեւ դրամատուները։ Առեւտրական ու ճարտարարուեստական ընկերութիւններ ալ պիտի կարենան անդամակցիլ այդ սէնիքքային, պայմանաւ որ նշդարէն ցոյց տան իրենց պէտքերը։ Սէնիքքային մասնակցելու կոչուած բոլոր ընկերութիւնները պիտի որոշեն իրենց պէտք եղած գումարը, ո՛չ թէ միայն սովորական բաժնեթուղթերու, քուրսներու և շահաբաժիններու մասին, նաեւ նիւթի գնման համար։

Այս սէնիքքան աշխատած կազմուած է տարուան մը համար։ Այդ պայմանամամը կարելի է չընել և կամ երկարձգել, պայմանաւ որ, երկու պարագային ալ, լրանալէն երեք ամիս առաջ հարկ եղած զեկուցումը ըլլայ։

ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բարիզի «Էիպր Բռեսլ» թերթը կը ծանուցանէ թէ, նախարարապետ Պ. Բոմպ, երեսփոխանական ժողովոյ յառաջիկայ նստաշրջանին մէջ՝ ընդհանուր ներման ծրագիր մը պիտի ներկայացնէ Գերագոյն Ատեանին կողմէ վտարման դատապարտուած անձերուն համար։ Ինչպէս կը յիշուի, այդ անձերը Ֆրանսայէն արտաքսուեցան Պ. Լուպէի ընտրութեան առթիւ տեղի ունեցող դէպքերու գլուխ կանգնած ըլլալնուն համար։ Կը յիշուի նաեւ թէ իրենց պարգելուն էր երբեմն երեսփոխան Պ. Տէրուլէդ։

Բօքէնհակէն կը գրեն Բարիզի «Ռաքէլ» թերթին.—Ծանօթ երկրախոյզ Անտրէի կտակագիրը բացուեցաւ։ Այդ կտակագիրը՝ որ 1897 մայիս 18 թուականը կը կրէ. բաղկացած է հետեւեալ տողերէն.— «Ստորագրեալս, Սալոմոն—Օկիւսթ Անտրէ, իբր իմ վերջին կամքս կը յայտնեմ թէ, բովանդակ ստացուածքս կը թողում եղբօրս, նաւապետ Էմանուէլ-Կիյեօմ Անտրէի, որ զայն պիտի գործածէ այնպէս ինչպէս որ իրեն յանձնարարած եմ բերանացի կերպով։ Իմ եղբայրս միակ անձն է ուրեմն որ իբր կտակատար պիտի կարենայ հարկ եղած կարգադրութիւնները ընել իմ ժառանգութեանս նկատմամբ։» — Այս հակիրճ կտակագրէն յայտնի կ'ելլայ թէ Անտրէ կը յուսար ողջ առողջ վերադառնալ Հիւսիսային Բեւեռէն։ Այլապէս՝ անշուշտ աւելի որ որոշ կերպով մը պիտի ուզեր ճշդել իր կտակագրին արժանդրութիւնները։

Ամերիկացի զօրավար Շաֆֆէ, Պրուքլինի մէջ յայտարարեր է թէ Բէքինի արքելուած միջնաքաղաքին մէջ 80 միլիոն տոլարի գանձ մը գտած է, բայց չէ՝ ուզած զայն գրաւել՝ նախորդ նախագահ Պ. Մաք Քինլիի արգելքին վրայ։ Զօրավարը ըսեր է տասկաւին թէ, իր նպատակն էր այդ գումարէն առնել ամերիկեան կառավարութեան վճարելիք դրամական տուգանքը, և մնացեալը վերադարձնել Զինաստանի կառավարութեան։

Տէլիի հանդէսներուն իբր վերջին արձագանք, կը հաղորդեն թէ հանդէսներուն համար ծախք գոյացած է 750,000 անգլ. ոսկի, այսինքն 18,000,000 ֆր.։ Այս գումարէն մէկ միլիոն ֆրանքը ծախսուած է միմիայն հացկերոյթներու, ընդունելութեանց և պարահանդէսներու համար։ Մահարաճանչներէն ամէնէն պզտիկը՝ 250,000 ֆր, ծախսուելու պատճառ եղած է իր հետեւորդներուն հետ։ Այդ 18,000,000 ֆր.ը պիտի վճարուի Հնգկաստանի գանձէն։ Փոխարքայ Լորտ Քրզզըն ալ որ բազմաթիւ եւրոպացի հիւրեր ունէր, իր անձնական քսակէն ոնագին ծախքեր ըրեր է։

Հռոմէն կը հեռագրեն յունուար 11 թուականով.—կը ծանուցուի թէ կառավարութիւնը բնաւ մտադիր չէ ետ առնել իր ամունալուծութեան օրինագիծը, և թէ բոլոր նախարարները կը փափաքին որ այդ ծրագիրը ներկայացուի երեսփ. ժողովոյ յառաջիկայ նստաշրջանին, կարելի եղածին չափ շուտ քաւէարկուելու համար։ Նախարարութիւնը կը յուսայ որ օրինագիծը պիտի քուէարկուի ատուար մեծամասնութեամբ մը։

*** Ինչպէս կը յիշուի, Զինաստանի խռովութեան միջոցին սպանուած Եւրոպացիներուն մէջ կը գտնուէր նաև Գերմանիոյ դեսպանը, Պ. Քէթէլէր։ Գերման կառավարութիւնը որոշած էր արձան մը կանգնել ի յիշատակ սպանուած դեսպանին։ Բէքինէն կը հեռագրեն թէ այդ արձանին հաստատման հանդէսներուն պիտի մասնակցի նաև Զինաստանի կառավարութիւնը։ Կայս. հրովարտակ մը՝ այդ հանդիսութեան առթիւ Զինաստանի ներկայացուցիչ նշանակեր է Զուն իշխանը։

*** Վերջայոյս տարուան 11 ամիսներու միջոցին (Ցնվ.-Նոյ.) Թանսվալի մաքսատան գործառնութիւնները հասեր են 1,342.849 անգլ. ոսկիի, մինչդեռ 1901ին, նոյն ամիսներուն, հազիւ 426,730 անգլ. ոսկիի հասած էին։ Նաև, վերջայոյս տարուան նոյն ամիսներուն մէջ 10,988,735 անգլ. ոսկիի ապրանք ներածուեր է Թրանսվալ, մինչդեռ 1901ի նոյն ամիսներուն մէջ, 3,040,172 անգլ. ոսկիի ապրանք միայն ներածուած էր։

*** «Մանզումէ»ի ընթերցողները կը յիշեն անշուշտ «Սէլթիք» նաւը որ աշխարհի ամենէն մեծ շոգենաւն է, և որ 1901ի ամառը Գոլիս ալ եկաւ՝ բազմաթիւ ամերիկացի միլիառատէրներով։ Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ Պ. Մօռկանի նաւային թրստը որոշած է «Սէլթիք»ի դէմ 12 նոր անդրատլանտեան շոգենաւեր շինել տալ, 6ը Ամերիկայի և 6ն ալ Անգլիոյ մէջ։ Այդ նաւերէն իւրաքանչիւրը 12,500,000 ֆր. պիտի արժէ։ Ամէնքն ալ, ինչ որ ալ ընէ, պիտի կրնան վեց օրուան մէջ ամերիկայէն Եւրոպա ժամանել։ Անգլիա չինուելիք նաւերը անգլիական, և Ամերիկա չինուելիք նաւերն ալ ամերիկեան դրօշ պիտի պարզեն։ Ճամբորդներու հանգստութեան համար ձեռք պիտի առնուին մինչև հիմա կիրարկուածներէն չա՛տ աւելի գերազանց միջոցներ։ Այդ նաւերէն մէկ մասին չինութիւնը պիտի աւարտի 1905ին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ.— 14 յունվար.— Զօրավար Սօսիէ Զինուորական բարձրագոյն Ատեանի անդամակցութենէն հրաժարեցաւ, զինուորական երկամեայ ծառայութեան վրայ պատերազմական նախարարին հետ կարծեաց անհամաձայնութեան պատճառաւ։ Զօրավար Սօսիէ կը կարծէ թէ երկամեայ ծառայութիւն չի կրնար հաստատուիլ Ալժերիոյ զօրաց համար։

ՊԵՐԼԻՆ.— Գերման գահաժառանգ իշխանը այս իրիկուն Բեգերսպուրգ ուղեւորեցաւ։

—Դրանսդանկին վերարացումը այսօր տեղի ունեցաւ առանց Վիլհէլմ Կայսեր ներկայութեան։ Լեհ երեսփոխաններ նիստէն բացակայ գըտնուեցան իբրեւ բողոքող։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Այսօր տրուած կոչունքին առթիւ, Աղեքսանդր Թագաւոր հառ մը արտասանեց, և ըսաւ թէ պէտք է որ Սերպիա ներքնապէս զօրաւոր ըլլայ որպէս զի կարենայ խաղաղութեան եւ բարեկարգութեան տարի մը ըլլալ Պալքանեանեանց մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բարաքասէ կը հեռագրուի թէ չանակիոյ Տէրութիւնները փոփոքելով կարգադրութեան մը յանգիլ, հաւատեր են զիջողութիւններ ընել Վենեցուէլայի։

ՄԱՏՐԻՏ.— Ալֆոնսօ թագաւորը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը չէ զոհ պիտի մնայ, ազատական գաղափարներու վերակազմութեան գործին մէջ։

ԲԱՐԻԶ.— Ուաշինկդընէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ 200,000 հիւանդ կայ Շիքագոյի մէջ, ածուխի չգոյութեան հետեւանքով։

— Բրեդորիայէն կը հեռագրեն թէ Մր. Զէմպրլէյն 30,000,000 սդերլին որոշած է Թրանսվալի բաժինը՝ իբրեւ պատերազմական ծախք։

— Բարաքասէն կը հեռագրեն թէ անգլիական «Թրի գիւն» յանձնարարեր թող չի տար ռուսական «Ֆիլոսոր» նաւուն Լա Կուայրա մտնել։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

15 Ցունվար 1903

Ֆրանս.	3% (3% Français)	100	—
Ռէժի	(Tab. Turcs)	363	50
Գոնսոլիա	(R. Turque D.)	29	90
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	124	25
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	597	—
Գրանսվալ	(Transvaal)	150	50

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Գուստոս Շէրիֆ սանճաղը տախիլինէ Եաֆա գաղաստ գայմագամլըղը Զէյմէ գաղաստ գայմագամը իզզէթլու Մէհմէտ Բիզա պէյէ։

Այսրն վիլայէթի տախիլինէ Զէյմէ գաղաստ գայմագամլըղը Միս գայմագամը ըրիֆաթլու Իպրահիմ Էսադէմ պէյէ։ Ճէզաիրը Պահրը Սէֆիտ վիլայէթի տախիլինէ Միս գաղաստ գայմագամլըղը Էյրի տէրէ գայմագամը իզզէթլու Բահմի պէյէ. Մամուրէթ իւլ Ազիզ վիլայէթի տախիլինէ Զարսանճագ գաղաստ գայմագամլըղը Բէթօրքէ գաղաստ գայմագամը ըրիֆաթլու Թալաթ էֆ.յէ. Բէթօրքէ գաղաստ գայմագամլըղը Զարսանճագ գաղաստ գայմագամը Մուստաֆա Ասըմ էֆ.է թէվֆիզ պույրուլմուշ վէ միւմայիզիրիմին իհբար թաշլիֆլէրի մանաշլէրինէ ինպա գելընմըշ ատր։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՑԵԷ

Ինկիլթէրա սէֆիրը քէպրիի էսալէթլու Սըր Նիքօլաս Օ'Բռնոր հաղորդեր էվէլքի չարշամպա կիւնի մէջ ունէնէն վէ մուվագգաթէն մէմլէքէթի ճանիպինէ ազմէթի միւնասիպէթի իլէ չայան պույրուլան միւսաատէի Սէնիյէ ճէնապը Բասիշահի իւզերինէ հուզուրը Շէվքէթմէվֆիրը հազրէթը թաստիրաէ Շերէֆիմսուլէ նպիլ օլմուշ ատր։

ՀԱՎԱՏԻՍԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵ

Տէրսաատէթ ճիվարընտա հուտուրը մալիսէ տախիլինէ ֆիլօքսերասան խարապ օլան պաղարը թէճարտա վէ իհտասը զէմինընտա հէր սէնէ օլտուղը կիպի պու սէնէ տախի պաղճըլարա Գրզզլ Թօփրագ Ամերիգա ամա ֆիտանլըզընտան թէհլիյէ վէ ինդար իթմիշ օլտուգլարը պաղ մահալլերի Օրման վէ Մէտատն վէ Զրաաթ Նեզարէթինէն թային օլունան զրաաթ ֆէն մէմուրլարը մարիֆէթիյլէ մուսեէնէ վէ թէֆթիշ իթարիրլերէք թէհլիյէ իտիլմիշ օլան արազիներն վուսաթրնա վէ թօքրաղը թէրքիպինէ կէօրէ իգթիզա իսէն նէվլերէն լիւզիւմի գատար Ամերիգա ամա չըպուգլարը մէճճանէն թէվզի վէ իթա օլունճաղընտան թալիպ օլանլարը չիմտիտէն եա նէզարէթը միւշարիէյէտա զրաաթ հիյէթի ֆէնիրլէսինէ վէ եախսա տօղրուսան տօղրուլա Գրզզլ Թօքրագտա քեսին ամա ֆիտանլըզը վէ պաղ տէր ամէլիյաթ մէքթէպի միւտրիսլէթինէ միւրաճաաթլա իսմէլերինի վէ մէզքիւր չըպուգլարտան նէ մըզտար թալէպ իթթիքլերինի վէ քէրիմէ վէ թէհլիյէ իթմիշ օլուգլարը արզիրինի վիւսաթ վէ մէվգիրինի գայտ վէ իշարէթ իթարիմէլերի լիւզիւմի իլան օլունուր։

* * *

Ամերիգա ամա չըպուգլարըլա պաղ եէթիշտիրմէյի վէ մէզքիւր չըպուգլարըն աշըլանմասընը վէ թիմարը ամէլիյաթընը պիթթալիմ մուգթէտիր պաղճը ուսթալարը եէթիշտիրիմէք իւզրէ Գրզզլ Թօքրագ աշը ամէլիյաթ մէքթէպինէ հէր սէնէ սէքզեր զրուշ եէվմիյէ վէ իքի այ միւատէթլէ պաղճըլար գաբուլ օլունմագտա օլտուղը միսիլլու կէլէճէք իւշ եիւզ օն տօգուզ սէնէսի մարը իպթիտասընտա տա ամէլիյաթը մէզքիւրէնին թալիմինէ պաշանըլճաղը ճիհէթլէ օն պաղճընն օլ մըզտար եէվմիյէ իլէ գապուլը մուգարրէր պուլունտուղընտան Տէրսաատէթ ճիվարը պաղճըլարընտան վէ եա պաղճը էվլատընտան սանաթը մէզքիւրէի էսլրէն. մէք արզուսընա պուլունանլարընն նիհայէթ կէլէճէք չէրի չուպաթ զայէսինէ գատար մէքթէպզը մէզքիւրէ պիլ միւրաճաա իսմէլերինի գայտ իթարիմէլերի լիւզիւմի իլան օլունուր։

ԱՆԳԻՐԸ

Ու եղաւ որ Զեզ հարցուի թէ՝ Զեր պապերն ու մայրերը կաղանդի և Աստուածայայտնութեան տօներուն ինչ կ'ընէին.—կը պատասխանէք թէ՝ «Անգիր դպրութեան Բ. հատորի Ա. և Բ. տեսարկներուն մէջ գրուած են, որք հրատարակուեցան»։

Գին ամբողջին 25 ղրուշ

Գաղտուտեան գրատուն, Սուլթան Համամ, Թիւ 14։

ՆԵՐՔԻՆ

ԵՊԱՐՔՈՍԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐՁՐ, ՖԷՐԻՏ ՓԱՇԱ ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍ

Երէկուան պաշտօնականներով արդէն ծանուցուած էր Նախկին Մեծ-եպարքոս Սայիտ փաշայի պաշտօնազրկութեամբը, Ռումէլիի նահանգներուն քննիչ յանձնաժողովին նախագահ Բարձր Մէհմէտ Ֆէրիտ փաշայի Եպարքոսական բարձր պաշտօնին կոչուիլը և այդ առթիւ կայս. Պալատ կանչուիլը։

Ն. Բարձրութիւնը երէկ առաւ դարձեալ կայս. Պալատ երթալով պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։ Վեհ. Կայսրը իր հրամանները կրկնեց ի մասին հանրային գործերու վարչութեան, որոնք իրեն կը վստահուին։

Բարձր. Ֆէրիտ փաշա յետոյ արքունի ապարանքին կառքերով առաջնորդուեցաւ Տօլմա Պաղչէի քարտէր, ուսկից մասնաւոր չոգեմակոյկով, ժամը 10ին առնուեցաւ Սիրքէճիի նաւամատոյցը հասաւ։

Հոն, նորընտիր Մեծ-Եպարքոսը ընդունուեցաւ Տիվանը Հիւմայուն պէյլիկճիի Նաբոր պէյի, Մեծ-Եպարքոսական Մէքթուպճի Զիյա պէյի և արարողապետներու կողմէ։

Սիրքէճիի նաւամատոյցին առջեւ կազմուեցաւ թափօրը, որուն կ'առաջնորդէր Սպարապետական Դուռէն մասնաւորաբար ղրկուած զինուորական նուագախումբ մը, որ Համիտիյէ Մարշը սկսաւ նուագել թափօրին ճամբայ ելլած առեն։

Կայս. Պալատն Ա. քարտուղար Թահսին փաշա, ձիով ազջուէն կ'երթար, իր ձեռքը ունենալով «Խաթթը Հիւմայուն»ը. իր ետեւէն կ'երթային դարձեալ ձիով, Նորընտիր Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Ֆէրիտ փաշա, որուն ձախ կողմը կը գտնուէր Շեյխ-Իւլ-Իսլամ Բարձր. Ճէմալէտտին էֆէնտին։

Թափօրին երկու կողմէն կ'երթային հետեւակ զօրքերու խումբ մը։

Թափօրը ժամը 10.45 անցած ժամանեց Բ. Դուռ, ուր հասնելուն, Մեծ-Եպարքոսը քանի մը վայրկեան հանգիստ առաւ և յետոյ անցաւ «Արզ Օտասին», ուր իրեն կը սպասէին բոլոր նախարարները և պետական բարձր պաշտօնատարները։ Վսեմ. Թահսին փաշա, կայս. Հրովարտակը հանելու բերէ ետք զայն յանձնեց Նորընտիր Մեծ-Եպարքոսին, որ նոյնպէս համբուրելով զայն յանձնեց Տիվանը Հիւմայունի Ամէնի Մէհմէտ Ալի պէյի։ Մէհմէտ Ալի պէյ ալ հանդիսաւորապէս կարդաց «Խաթթը Հիւմայուն»ը։

Ահաւասիկ օրինակը «Խաթթը Հիւմայունին», զոր արդէն հրատարակեցինք երեկ իրիկուն մասնաւոր յաւելուածով մը, և որ հետեւեալն է.

علاوه

منظومهٔ افکار

ԻԼԱՎԷԻ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԷՄԵՐԻՍ»

1903 Ցունվար 2

ԽԱԹԹԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ ՍՈՒԼԹԱՆ ՄԻՒՍԻՖԷՍԻ ՏԻՐ

ՎԷԶԻՐԸ ՄԷԱԼԻՍԷՄԻՐԻՍ ՖԷՐԻՏ ՓԱՇԱ

«Սայիտ փաշանէն ինֆիսալի վուս»
«գուինէ մէպնի նէզամիմզատ մալիմ»
«օլան իսթիգամէթ վէ սատագաթ վէ»
«տիրայէթինիզ ճիհէթիյլէ մէսնէթի»
«Սէտարէթ էօսէնիզէ իհալէ գէլլը»
«մը՛զ տը՛ր։

«Հէման ճէնապը Հագգ թէվ.»
«ֆիգաթը տիւպանիյէսինէ մազհար»
«պույուրուն։»

Ցի 2 քեռնունը սանի 1318

«Խաթթը Հիւմայուն»ին ընթերցումէն ետք, աղօթասաց Իւլեմա խոճէմ էֆ. աղօթքներ կարդաց Վեհ. Սուլթանին թանկագին կենաց համար, ապրուն ձայնակցեցան ներկաները «Ամին»ներով։

—Նորընտիր Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Ֆէրիտ փաշա, եաբը դարձեալ Գալաթա գնաց, իր հաւատարմական և

երախտագիտական զգացումները մատուցանելու յաս կայս. Գոհոյից։

—Շեյխ-Իլ-Իսլամ էֆէնտին և միւս նախարարները, նոյնպէս կայս. Պալատցին, ուր արժանացան կայս. մեծարանաց։

—Նահանգներու կառավարիչներուն, Մէջլիսի Էմիրին, ինչպէս նաեւ օտար երկիրներ գտնուող Օսմ. դեսպաններուն և հիւպատոսներուն ծանուցուեցաւ Բարձր. Ցերիտ փաշայի Մեծ-Եպարքոսութեան պաշտօնին կոչուիլը։

—Դեսպաններց Ա. Թարգմանները երէկ Բ. Դուռ եկան և շնորհաւորեցին նորընտիր Մեծ-Եպարքոսը։

* * *

Նորընտիր Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Մէհմէտ Ցերիտ փաշա՝ Գոնեայի Նամուրգ կուսակալը և Բուսէլիի նահանգ քնիչ յանձնաժողովին նախագահն էրն. Բարձրութիւնը այդ երկու պաշտօններուն մէջ ալ միշտ կայս. բարձր համբաւեան համաձայն գործելով, խիստ օգտակար ծառայութիւններ մատուցած է. մանաւանդ Գոնեայի կուսակալութեան պաշտօնին մէջ, ուր օգտաչատ գործեր տեսած և նահանգին ամէն կողմերը հանրօգուտ կարեւոր հաստատութիւններ հիմնելով այդ նահանգը չէն ու բարգաւաճ վիճակի մը վերածած է, Գայս. հաւատարիմ հպատակներուն հարատեւութեան աղերսները ուսուցնելով և ամէնուն համար ալ բարեկեցիկ ու անդորր կեանք մը ապահովելով։ Քանի անգամներ Գոնեայի նահանգը այցելող օտար դեսպանները մեծապէս գնահատած են Բարձր. Ցերիտ փաշայի այդ արդիւնաւոր պաշտօնավարութիւնը։ Ն. Բարձրութիւնը իր բարձր կարողութեամբը ու մեծ արժանիքովը ցոյց տուած է թէ, վեհ. Սուլթանին երկրաչէն նպատակները իրենց առաջնորդ ընտրող գործունեայ ու ժրաջան կուսակալները ո՛րքան մեծամեծ արդիւնքներ կրնան ձեռք բերել։ Վեհ. Սուլթանը, գնահատելով Ցերիտ փաշայի մեծամեծ ծառայութիւնները և անհուն հաւատարմութիւնը՝ դէպի Իր Կայս. Գահը ու կառավարութիւնը, բարեհաճեցաւ Մեծ-Եպարքոսութեան բարձր պաշտօնը չընորհել Ն. Բարձրութեան։

Ցերիտ բաշա կը պատկանի նշանաւոր ընտանիքի մը, և իր փոքր հասակէն արդէն ծանօթ էր օտար լեզուներու, որոնց մէջ է մասնաւորաբար Ֆրանսերէնը և յունարէնը։

ԿԱՑՍ. ՀԵՌԱԳԻՐ.— Վեհ. Սուլթանը, Տարեգլուխի առթիւ, շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեց օրհնութիւն յայտնելու։

ՐՈՒՍԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ՔՆ. ՆԻՐ յանձնաժողովին եւ պետական Խորհուրդին նախագահին միջեւ բանակցութիւններ կը կատարուին՝ մասնաւոր կանոնագիր մը հաստատելու, որպէս զի ոստիկան-զինուորներն անոնք որ իրենց ծառայութեանը մէջ հիւանդանան կամ ֆիզիքապէս վնասուին, թոշակ մը առնան։ Նաեւ անոնցմէ մեռնողներու ընտանիքներուն ալ թոշակ մը սահմանուի։ Մինչդեռ այդ պարզ ոստիկան-զինուորութենէ տանջաբեր կամ յիսապետ ըլլալու մասին սահման մը հաստատուի, վասն զի անոնց ծառայութիւնը զինուորներուն պէս որոշ պայմանաժամ մը չունի։

—Բուսէլիի նահանգներու քնիչ յանձնաժողովը 15 օրուան վիճակագրութիւն մը ստացաւ՝ ծանուցանող թէ՝ նոյն նահանգներուն մէջ, գործադրուած նոր որոշումներուն իբրեւ արդիւնք, հնդային խաղաղութիւնը ամէն կերպով ապահովուած է, թէ անդորրութիւնը ու ապահովութիւնը վրդովող ամէն տեսակ կարեւոր դէպքերու առոյգը առնուած է և թէ կարգ մը թեթեւ ոճիրներու հեղինակները ձերբակալուելով դատարանի կը յանձնուին։

—Բուսէլիի նահանգներու քնիչ յանձնաժողովին անդամ Էմին պէյ, կը քննէ տարիքները այն անձերուն՝ որոնք Իրաւագիտական վարժարանի շրջանաւարտներէն են եւ կ'ուզեն Բուսէլիի նահանգաց մէջ վերաքննիչ ատեաններու անդամ ու նախնական դատարաններու նախագահ ըլլալ։ Որոշուած է որ առանց երեսուն տարին լրացուցած ըլլան։

—Գարաֆէրիէ գաւառակը տասը հազար թթենիի տունկեր պիտի ղրկուին շերամարուծութիւնը ընդհանրացնելու նպատակով։ Սէլանիկի նահանգին 30,000 եւ Մանաստիրի նահանգին համար ալ 25000 թթենիի տունկեր պիտի ղրկուին։

ԱՆԳԼԻՈՑ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Բոնոր որ արձակուրդ ստացած էր, առջի իրիկուն Լոնտոն ուղեւորեցաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։

—Սըր Նիքոլաս Օ'Բոնորի բացակայութեանը միջոցին դեսպանատան խորհրդականը գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմ. դեսպան Միւզիւրիս փաշա, առջի օր, կայս. պալատ երթալով իր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց եւ արժանացաւ կայս. մեծարանաց։ Միւզիւրիս փաշա, յետոյ Լոնտոն ուղեւորեցաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։

ՎԻԵՆՆԱՑԷՆ կը հեռագրեն յունվ. 14 թիւով.—Պաշտօնաթերթը նախարարական հրամանագիր մը կը հրատարակէ որ, ժամանակը անհետացած ըլլալուն համար, կը ջնջէ Կ. Պոլսոյ ներածումներուն դէմ սահմանուած արգելքը։

ՏԱՍԱՆՈՐԴԻ տուրքերու կանոնագրին տրամադրութեանց համաձայն, վարձակալները եթէ որոշուած պայմանաժամին չվճարեն իրենց մասնավճարները, կառավարութիւնը միամսեայ պայմանաժամին լրանալէն վերջ, բռնած օրերուն համար օրինական տոկոս պիտի պահանջէ, և եթէ մասնավճար մը մէկ ամսուան մէջ մաս առ մաս կամ միահաղոյն չվճարուի, դատարանի դիմելով, տոկոսով մէկտեղ պիտի գանձուի։

«ՇԵՐԷՖԻԷ»ի տուրքը ըստ օրինի անխտիր պիտի գանձուի այն ամէն կալուածատէրներէն, որոնց կալուածին արժէքը փողոցներուն լայնալովը կը բարձրանայ։

ՍԿԻԻՊԻ մէջ Թրամուէյի գիծի մը չինութեան արտօնութիւնը պիտի աբրուի մօտ օրէն։

ԱՆՍԱԼՏՕ նաւագործարանին մէջ քանի մը օրէն պիտի սկսին Օսմ. 2 թորփիլհալածներուն չինութիւնները։

ԹՈՒՐՔԵՒՐՈՒՄԱՆ առեւտրական դաշնագիրը Կայս. Իրաւէով վաւերացուած ըլլալով, սկսաւ գործադրուիլ։ Մաքսային վարչութիւնը թուրքերուն մէջ մաքսային սակացոյցներուն օրինակները ղրկեց բոլոր Օսմ. մաքսատանց, զայն գործադրելու համար։

ԿԵՂԾ ՈՍԿԻՆԵՐ.—Օսմ. Պանքային Անուանին տրուած կեղծ 5 ոսկինոց մը Արքունի Փողերանոցին մէջ քննուելով, հաստատուած է թէ կշիռը պակաս է, և բաղադրութիւնն ալ արծաթ ըլլալով ոսկի չուր զարնուած է։ Հետեւապէս ծանուցուեցաւ բոլոր կառավարական պաշտօնատանց արկղակալներուն, որ զգուշանան նոյն ոսկիները առնելէ, և բերողները իսկոյն ձերբակալելով յանձնեն Ոստիկանութեան։

ՈՂԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐԸ.— Սիրքէճիի Վիէննա օթէլը բնակող տաքթոր մը, առջի գիշեր, նոյն օթէլին բեռնակիրներէն մէկին 50 օսմանոց «տամէճանաց»ով քաղաք կը յանձնէ, բարեկամներէն մէկին իբրեւ նուէր տարուելու համար։ Բեռնակիրը Շահզատէ Պէյրի զինուորական պահականոցին առջեւէն անցած ատեն, ոստիկանները կը կասկածին եւ բեռնակիրը կեցնելով «տամէճանաց»ն կը քննեն ու կը տեսնեն թէ քաղաքի տեղ մաստիքա կը պարունակէ։ Բեռնակիրը եւ օղին ստիկանութեան դուռը ղրկուեցան։

—Շահզատէ պէյրի կողմը, ոստիկան Թահիր էֆ., նոյն գիշեր 6 օքա գինի եւ օղի պարունակող հաղարնոց չիշ մը բռնեց, զորս Լանկա բնակող սափրիչ մը նուէր կը ղրկէր իր մէկ բարեկամին։

—Էսկիշէհիրէն կը գրեն թէ, արբեցութիւնը արգիլուելէն ի վեր Իսլամներէն եւ ոչ մէկը գինետուն կը յաճախէ որով գինեպանները յաճախորդներու քիչութենէն պիտի պարտաւորուին փակել իրենց խանութները։

—Իզմիտի մէջ, գինեպանները, յաճախորդ չունենալուն համար, սկսած են փակել իրենց խանութները։

ՖԷՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ. — «Իդամ» կը գրէ. «Մեր ազգային գդակը Ա. ասարիոյ ֆէսի գործարաններուն չարաշահութենէն ազատելու նպատակով Սելանիկի վաճառականներէն Օսման Տէվրիշ էֆ. և Ընկերները ֆէսի գործարան մը հաստատելու արտօնութիւն խնդրած էին։ Սելանիկի Նահանգին Իսարէի ժողովը գնահատելով խնդրարկուն.ռուն անկեղծ նպատակը, Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան նկատառման յանձնած է գիրը։

ՎԱՐԶԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ պայմանագրութեան թուղթերու ապագրութեան ու վաճառման մենաշնորհը տրուած է Հիճազի երկաթուղիին յանձնաժողովին։ Կայս. Իրատէ մը հրամայած է նաեւ որ ուրիշներուն թող չտրուի այդ տեսակ թուղթեր տպագրել ու վաճառել. նաեւ Հիճազի երկաթուղիին մասնաւոր կնիքը չկրող թուղթերը չընդունուին կառավարական պաշտօնատներուն ու դատարաններուն մէջ։ Պաշտօնական Զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ պայմանագրութեան այդ թուղթերը որոնք «Հիճազի Համիտիէ երկաթուղիին օգտին յատկացուած է» արձանագրութիւնը կրող դրոշմներ ունին, 1318 հոկտ. 28 թուականէն սկսեալ կը ծախուին կ. Պոլսոյ մէջ Երկրագործական Պանքային կեդրոնական վարչութեան մէջ և վարձակալութեան պայմանագրութիւն վճռող խանութներու մէջ, իւրաքանչիւրը քառասուն փարայի և հարիւր հազարոց տրցակներն ալ 93 ղրուշի, մէջտեղինէն քսան ղրուշի հաշուով։ Զեկոյցը կը յարէ թէ վարձակալութեան պայմանագրութիւններու համար միայն այդ թուղթերը պէտք է գործածել և վրան գտնուած դրոշմին ուշադրութիւն ընել։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐը

ԱՆԶՈՒԱՍՊԱՆ.— Երզրումէն կը գրեն թէ Բասէններու նախադատաւորենին Նախորդ Ա. քարտուղար Մէհմէտ Խայրի էֆ. ռնձնապան եղեր է։

ԽԱՂԱՄՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Բարատաղի դռնապան մը, Նիքօլի, կաղանդի գիշեր իր բաղդը փորձելու համար կը սկսի բաղդախաղ խաղալ Ղալաթիոյ մէկ արձարանին մէջ։ Վրայի բոլոր ունեցածը կորսնցնելէ ետք, իր 8 տարու արգան Եանին, արձարանին աշկերտ Կավրիէլի հետ առնը կը ղրկէ, 2 ոսկի բերելու համար այն քսակէն որուն մէջէն 6 ոսկի կը գտնուէր։ Տղան 2 ոսկին կ'առնէ, իսկ Կավրիէլ ալ կամացուկ մը կը վերցնէ միւս 4 ոսկին, իր գրպանը սահեցնելով զայն։ Նիքօլի առնն դարձին է որ կը զգայ գողութիւնը և ձերբակալել կուտայ Կավրիելը։

ՅԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ.— առջի օր ժամը հինգ տասնեակը երբ Մախաստէի 4 թիւր կամուրջին կը ծառնար, 14-15 տարու թուրք բեռնակիր մը փորձեց շրջենաւ ցատկել նաւամատոյցէն. սակայն ոտքը սահելով սեղմուեցաւ նաւամատոյցին և շրջենաւին միջեւ, և գլխէն ու մարմինէն քանի մը մասերէն ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ԸՆԿՂՄՈՒՄ.— Առջի իրիկուն, Մախաստէի «Շահին» շրջենաւը որ Գալաթիւլէն կուգար, երկ-թ բեռցած մաղունա մը (200 թիւ) ընկղմեց։ Նաւավարները ազատուեցան։

ՈՃԻՐ.— Առջի գիշեր Պալաթի մէջ ժակուկավար Լազ Միլիթիսի կռիւի բռնուեցաւ. Ֆիպան Իսմայիլի հետ։ Իսմայիլ կռիւի միջոցին դաշոյնը քաշեց և սպաննեց մակուկավարը։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։

—Պոլսոյ Վէֆա թաղին մէջ, առջի գիշեր, Վահիտ անուն մարդ մը դաշոյնով վիրաւորեց իր կինը ու փախաւ։ Կինը հիւանդանոց տարուեցաւ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԱԶԳ. ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ

ԾՆՈՒՆԴԻ ՆՈՒԷՐ

Ժ. ՑԱՆԿ	Ղրուշ
Թ. Ցանկին գումարը	2,323
Պարոններ և Օրիորդներ	
Գրիգոր Օ. Գարագաշեան	6
Արմիէ Բ. Մանուկեան	20
Ընդհ. գումար	2,349

* * *

Հաղարարութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ, հանգուցեալ Յարութիւն էֆ. Կիմիւլկիրտանի մահուան տարեդարձին առթիւ հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս. տէր Տիկին Դոմնա Յ. Կիւմիւշկիրտան (Մինդեան Ա. օր ընդհ. պատարագեց Հոգեհաց տուուելու համար) 15 օսմ. ոսկի։ Տիկին Վերժին Օ. Շահպազ, դուստր հանգուցեալին, (Մինդեան օր Ս. Փ. մատրան մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուելու համար) 8 օսմ. ոսկի։

(Հոգեբաշխ-Ընկ.)

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը Ս. Մինդեան տօնին շնորհաւորեան պաշտօնական այցելութիւնները պիտի ընդունի Նոյն տօնի երկրորդ օրը, երեքշաբթի, Յունուար 7, ժամը 7½-ին, Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ։

ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ի նպաստ կազմակերպուելիք նուագահանդէսին Յանձնաժողովը երէկ իր առաջին նիստը գումարեց Հիւանդանոցի Պոլսոյ գրասենեակը նախագահութեամբ Վահ. Գրիգորէ էֆ. Նորատունկեանի։ Նուագահանդէսը պիտի տրուի մարտ 16ին։ Յանձնաժողովը նախնական գործողութեանց վրայ խորհրդակցութիւններ ունեցաւ։

ՏԱՐԵԳԼԽԻՆ առթիւ Պատրիարքարանի դիւանատուններուն մէջ մեծ ջանքով կ'աշխատին անցեալ տարուան հատած թուղթերէն ոչ եւ խնդիր չփոխանցել նոր տարւոյ, ի բաց առեալ անոնք որոնք ժողովներու որոշմանց կը կարօտին։ 1902—1903 տարւոյն մէջ Պատրիարքարան հատած գրութիւններուն համագումարն է 7310։

ԶԷՅԹՈՒՆԻ Ֆ. Կարապետ եպիսկ. գեղեցկն վանքին մատակարարութեան հոգը 9 հոգիէ բաղկացեալ խնամակալութեան մը յանձնած և Երուսաղէմէն միարան վրդպ. մը խնդրած էր, վանքին կրթական գործին օգտակար ըլլալու համար։ Տ. Կարապետ եպիսկոպոս յայտնելով թէ ինք կը փափաքի կիլիկիոյ նորընտիր կաթողիկոսի օծման ներկայ գտնուիլ Սսոյ մէջ, խնդրած է վերադարձին որ բանիրուն վարդապետ մը ղրկուի Զէյթուն։

ՆԿԱՏԵԼՈՎ որ Մնուանդի և Զատկի առթիւ Պատրիարքարանի մէջ կատարուած պաշտօնական ընդունելութեանց ներկայ կը գտնուին նաեւ վարժարանաց ուսանողներ, յարմար դատուեցաւ որ ուսանողներու համար յատուկ օր մը սահմանուի, ուր ներկայանան ամէն վարժարանի իւրաքանչիւր դասարանի էն յոլով աշակերտներէն երկերկու հոգի։ Բայց այս կարգադրութիւնը յառաջիկայ Զատկի ծանէն սկսեալ պիտի գործադրուի և ուսանողներու ընդունելութեանց օրն ալ այն ժամանակ պիտի սահմանուի և յայտարարուի։

ԳԱԼԸԲԷՍԷՐԻ Գաւառային Քաղ. Ժողովը կազմուծուած ըլլալով, նոր Քաղ. Ժողով մը կազմուած և տեղեկագրուած է Պատրիարքարան ի հաստատութիւն։

ԱՆՆԱՑ մէջ նոր Տնտեսական խորհուրդ մը կազմուելով տեղեկագրուած է Պատրիարքարան։

ԱՄԿԷ առաջ Մալկարացիք խնդրած էին որ Մամիկոնեան Տ. Աբրահամ եպիսկ. տեղւոյն հոգեւոր հովիւ կարգուի։ Մալկարացիք նկատելով որ Պատրիարքարանը ցարդ այս մասին ոչ է տնօրինութիւն չէ ըրած, ներկայ ամսական օրերու առթիւ վերջին խնդրած են որ յիշեալ եպիսկ.ը մօտերս հոն ղրկուի։

ԱՏԱՆԱՑէ կը գրեն Դեկ. 9 թուով. —«Ս. Պատրիարքն ըստ լաւագոյն Դեկտ. 22ի հեռագրով մը, որ օգերու անձրեւաց ըլլալուն ամսոյս 17/30ին միայն հասաւ հոս, Տ. Մովսէս Սրբազանին. կ'աւետէր Ամեն. Տ. Տ. Սահակ Սրբազանի ընտրութեան վաւերացումը Կայսերական Բարձր Իրատէով ի Կաթողիկոսութիւն Կիլիկիոյ. յիշեալ հեռագրական լուրն անմիջապէս հոս հասնելով մեծ խնդութիւն պատճառեց։

«—Տ. Մովսէս Սրբազան այս առթիւ ի դիմաց տեղւոյն ժողովրդին հեռագրաւ շնորհաւորեց Տ. Սահակ Սրբազան Կաթողիկոսը։ Ն. Ամենապատուութիւնը պատասխանեց Տ. Մովսէս Սրբազանին, որով կը հրամայէր իր Հայրապետական գոհունակութիւնն ու օրհնութիւններն յատեան եկեղեցւոյ ծանուցանել ժողովրդեան։

«—Նորընտիր Կաթողիկոսին անուան յիշատակութիւնը հոս պիտի սկսի Կաղանդի կամ Ս. Մինդեան պատարագին. Նախ ձայնը գրքէն վերջը մասնաւոր բարեմաղթութիւններ պիտի կատարուին Վեհ. Կայսեր արեւշատութեանը համար, յետոյ հանգուցեալ Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսին համար հանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի։

«—Աստուծոյ բարեջան Առաջն. Փոխանորդ Տ. Գրիգոր քնյ. տասն օրէ ի վեր երիկամանց հիւանդութեամբ ծանրապէս կը տառապի։

«—Այնթապի Առաջն. Փոխ. Տ. Կարապետ քնյ. քսա հրաւիրանաց Տարսոնի Թաղ. Խորհրդոյ, հոն գնաց և երկու կիրակի իր քարոզներով մխիթարելէ վերջ հոս վերադարձաւ, Տ. Հայրը յառաջիկայ կիրակի և աւագ տօներու օրը մասնաւանդ Ս. Սաֆանոս Եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առթիւ, օրուան տօներու վրայ պիտի քարոզէ։

---

50 ՂՐՈՒՇ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆՈՎ

Հայերէնի, Տաճկերէնի և Ֆրանսերէնի տեղեակ պարկեշտ պատանի մը կը փափաքի 50 ղրշ. յաբաթականով երկրորդական պաշտօն մը ստանձնել, վաճառատան մը մէջ։ Պատասխան եւրաշխատութիւն, դիմել «Մանզումէ»ի պարարանը։

Գառնիկ Հայկեան և Տիկինն խորին վշտով կ'իմացնեն դառն մահը իրենց մօր

ՏԻԿԻՆ ՑԻՐՈՒՀԻ Ց. ՀԱՅԿԵԱՆԻ

որ հանգեաւ ի տէր այս առաւօտ ժամ 4½-ին, մամակցելով Ս. Հաղորդութեան։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, ուրբաթ, ժամ 8ին Ս. Ստեփաննոս եկեղեցիին մէջ, ուր փոխադրուած է հանգուցեալը։

2 Յունուար 1903

Հալբոր-Օղլու Խասգիւղ,

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ռում. տիւն ագչ. գրբ.	32 – 03½
» » էն եիւքսէք	32 – 04½
» » էն աշղը	31—33½
Բուսէլի չրմէնաղ. ագչ. գրուշ.	102—
» » էն եիւքսէք	120—⅛
» » էն աշղը	119—¼

ՊԱՆԴԱ ԱԳՏԻՈՆԼԱՐԸ

Բէժի ազախնը Օս. լիր.	—
Միկարէթ Ա.	0—20
» Բ.	—90
Թրամվայ	6—70
Ժուլիանաս	2—10
Օպլիկասիոն Թրամվայ	493—
Աուլրանա	4—25
Գոլբօրատիոն	0—05
Գոմմէրսիալ	0—09
Բրէտի Ֆոնսիէ էժիբսիէն	264—75
Լորիամ	76—
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	418—
Թրանսվալ	150—
Ընթերմ Թահվիլթը	491—
Անտասլը չրմ ազախնը	11—70

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրուշն	ղ. բր.
Պէյոլ մէճիտիէ ֆարգը	108—02
Մէթալիք	103—20
Ինկիլիզ ալթունը	110—07
Ֆրանսէզ ալթունը	87—27
Բոլ	90—
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարպան գայմէի	8—58

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լոնտրա 14 յունվար

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	93—31
Օսմ. » գաբանը	29—25
» » Բ	——
» » Գ	58—
Օսմանլը Պանգասը	13—87
Մըսըր Տուլ. մուքթահրէ	107—75
Պուլկար իսթիգրազը	96—
Գամպիո Բարիզ 3 այ վաստ	25—33
Թրանսվալ	5—68
Շարթրէթ	3—56

Պերլին 14 Յունվար

Բուսէլի չրմէնաքի. (մարգ)	126—50
Լոնտրա իւղերինէ գամպիո	20—280

Բարիզ 14 Յունվար

Ֆրնս էսհ. 3% ֆր.	100—
Եէնի Օսմ. էսհամը գաբանաը	29—70
Բուսէլի չրմէնաքիֆերի	124—50
Իթալիա էսհամը	102—15
Բախորիթ Թիւրք	507—
Օսմանլիէ	—
Տուան Օթօման	481—
Սբանեոլ	87—47
Թրանսվալ	151—50
Էժիբսիէն իւնիֆիէ	109—60
Զարթրէթ	93—50

—

Վիէննա 14 Յունվար

Լոնտրա իւղերինէ գամպիո	239—70
Բուսէլի չրմէնաքֆերի ֆր.	115—20
Օսմանլը Բէյժի ազախնը	838—

ԳԱՄՊԻՈ

Լոնտրա	110—17
Բարիզ 3 այ վաստ	22—75
Ֆիորէն Մանասէլի	21—71

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

«Մանզումէ» ամէն առաւօտ պատրաստ կը գտնուի եկեղեցւոյ դիմաց Զբաղաքճեան էֆ.ի դեղարանը, որ մեր գործակալութիւնը ստանձնած ըլլալով, անոնք որ կը փափաքին թերթիս բաժանորդագրուիլ, կրնան նաև հոն դիմել, ու ստանալ ընկալագիրը։

)(88)(

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԵՒ ԱՐԹԵՍ

ԳՐԱԲԱՐ ԲՆԱԳԻՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ԳԱՍԻՄ

Ինչպէս որ տապանակը՝ Բարձրեալ Աստուծոյ անհամար գունդին նման, երկու հազար կանգուն հեռուէն կ'ուղղեցէր՝ երրայական անուրբ ամբոխին (անապատի հարուածէն) կենդանի մնացած զօրքերու գումարակին, (Եսուա Դ. 4) հիմա (այս առպանակն ալ, եկեղեցին) թէեւ չկիրու և ոսկորներու յօդուած չունի, բայց Երրայեցիներուն հետ՝ իր անմաքուր՝ իրմէ կ'անջատէ մեղքի սխալով բարբարոսները ու հեռուէն կ'առաջնորդէ անոնց, նման (Փառաւոնի) ասիրանելի աղիւաչինուածքներուն (Իսրայելացիք)։ Նոյն իսկ մարմնացած Աստուծոյ էութիւնն ալ այս վէմին անունովը նշանակուեցաւ կողին պատուուածքէն։ Ամենքն ալ յաջեցնելով։ Զէ թէ արիւնին երակներու մէջ լրած շրջանները, այլ երկնային լոյսին շառաւիղներն են որ թափանցիկ միութեամբ կը կենդանացնեն ասիկա (եկեղեցին) ու նորոգելով գոյութիւնը կը պաշտպանեն անոր. ոչ Սողոմոնի կամ Զորաբաբէլի մարդկային վերատեսչութիւնը, այլ ամէն բան Ուներցողին խելքն է որ կը գծագրէ զայս. ոչ թէ նուիրականութիւն չունեցող՝ ատաւելիք հասարակ իւղով՝ Յակոբի ձեռամբ կը պարարի, այլ Ահաւորին արիւնովն ու Մեծին փառքովը կ'օծուի։ Ասոր զաւակները՝ ո՛չ թէ երկրային նիթէ չինուած առուը, այլ Աստուծոյ լոյսին երկնային մարմինը կը կնքէ ու կը ձեռնադրէ. ոչ թէ երկրային աշխարհասէրներ կը յղանայ, այլ ժառանգներ կը կրթէ երկնից արքայութեան. իր ծոցին մէջ գտուածները, Աբրահամ գերկին կը նուիրէ։ Այս հարսին (եկեղեցիին) փեսան՝ կենդանի Աստուծոյ որդին է. ասոր խնձոյքին օրիորդները՝ հայրապետներու գումարներն են։ Ասիկա՝ մոռացութեան կը մատնէ կուսաշատական այն բարձրաւանդակներն ուր գեւերը կը բնակէին, որովհետեւ երկնային Աստուածը կը ճանչցնէ. կատարելագործ օտար է քանգակուած կուռքերէն, որովհետեւ ասոր ամբողջ քարերուն վրայ Քրիստոս է որ կ'երկրպագուի. անտառներու ուրուական իշխերուն բացարձակ քակտուն է (կռապաշտութեան) որովհետեւ աշխարհի բոլոր մայրի ծառերէն կեանքի փայտին նմանութիւնը կը չինուի և Տիրոջ կը նուիրուի ասոր մէջ. խորտակումն է կռապաշտական խարերայութեանց՝ յուսուքի (Թելլսաբ) ամբողջ քարերուն, որովհետեւ գովուած քարը՝ կարկեկան (չամչբրագ) ակով և կենդանի վէմով հոս կը հաստատուի։

ԺԴ. Այս չքնաղ առուը որ զԱստուած կ'ընդունի, միեւնոյն ժամանակ ազատ է ամէն կարգի ծառայութենէ (հարկէ) *. ոչ թէ վերին Սիօնին իբր օրինակը՝ այլ նոյն ինքն ճշմարիտ (վերին Սիօնը) կը ճանչցուի. չէ թէ կռապաշտութեան կապով՝ իբր բաքին և կամ (հին) օրէնքին լուծմամբ՝ պարտաւորութեան տեղ մը։ այլ իբր պարգեւարանը տիրական բարերարութեան՝ կը համբուրուի մեզմէ։ Բեռ չխաչիր, ուրիշ ձեւի մը կերպարանքին փոխուելով, այլ փառքի նոյն չքաւորութեամբ մեծապէս կ'ընդարձակուի. սոյն այս՝ որ երկինքն է, լուսապսպծուած կերպով կը հաչակուի երկրի վրայ։ Ինչպէս առանց Քրիստոսի Հօրը, նոյնպէս ալ առանց այս մօր արգանդին՝ կարելի չէ հոգիի կատարելութիւն ստանալ։ Եթէ այս ատան մէջ չօթեւանի, անտուն կը չրջի Անբավանդակելին (Բ. Թագ. Է. 1-7). ամէնուն Տէրը գլուխը հանչցնելիք տեղ չունի, եթէ այս կեանքի կայարանը մտնելով չհանգստանայ։ Երկինքի վերնային կամարէն աւելի՝ այս նիւթեղէն բնակարանով կը պարծենայ (Աստուած)։ Աստուածեան անբաւ լոյսը— որ մարգարէին (Մովսէս) դէմքն ու ասոր՝ (եկեղեցիին) նմանութիւնն եղող տաճարը ողողեց, և որուն փառքին երեսէն փախան (իսրայէլացիք) ու (քահանաները) եկեղեցիին նմանութիւնն եղող տաճարին մէջ չդիմացան կատարելու գովեստին մեծանդէս ասը անոր. — բանականներուս գասէն՝ համախումբ կը նուագուի ասոր մէջ։ Վայելքի դրախտէն աւելի, հոս է որ կ'օրհնուի (Աստուած) կրկին բաղձանքով։

ԺԴ. Երկրաւոր, չնչաւոր, մարմնաւոր մայրէն աւելի, այս հոգեւոր, երկնաւոր, լուսաւոր մայրը գգուեց զիս իբր որդի. Քրիստոսի արիւնն է կաթը ասոր ծիներուն։ Եթէ ո՛և է մէկը Աստուածածնին իսկ նմանցնէ զայս (եկեղեցին), անօրինած չըլլար։ Փրկութեան խաչին նշանին նման, զարմանալի զանազանութեամբ բաղմօրինակ արուեստներ կատարելով հրաշք կը գործէ և զօրութիւնը կը ցուցնէ. ասոր մէջ հաստատուած է ու կ'երեւի բիմը հաւատոր տաճարին. խորթաբարոյ հերձուածողներուն մոլեգնոտ բերանները ասով կը կարկուին։ Իմացական և բանաւոր քարեր ալ ունի, անմաքուր գազանամիտները զատելով կը տարագրէ ու կը հեռացնէ։ Աստուածներ ալ կը ծնի արարածներէն։ որոնք մաքուր պակերներն են միակ Աստուծոյ՝ Քրիստոսի։ Իր դիրքը դէպի արեւելեան կողմն է, մեր առաջին բնակութեան համար խոստացուած տեղը (դրախտը). իբր ձեռքով՝ յայտնապէս կը ցուցնէ Աստուծոյ գալստեան հետքը։ Տիրոջը փայլակի առակը առաջ բերելով մեզ կը վարդապետէ. Քրիստոսի վերջին օրը երեւնալիք փրկութիւնը՝ արուսեակին ծագումի ճամբովը կը թարգմանէ արարածներուն։

(Շարունակելի)

)(77)(

ՄԱՆՉՈՒՄԸԻ ԵՐԻՏՈՒԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՒՆԸ

ՄԱՐԹ ՄԱՐԻՈ

Սիրոյ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ

Ժ.

Ծնողական սէր

Միւս կողմէ, գործի վրայ երեւալու համար, Ժանին նշանածը աչխատելու փափաք մը յայտնած էր Պ. Վէրարդին, որուն չնորհիւ իբրեւ գրագիր փաստաբանի մը քով մտած էր։ Բաւական կարեւոր, ու միւնոյն ատեն չատ ալ անարժէքի գործ մըն էր որուն մէջ նեռուած էր հիմա։

Առած ամսական 200 ֆրանքը իրեն քիչ դարձաւ, Լիւսիէն որ Ֆավրէօզ դրամի ձեռք անցնելու համար ուրիշ միջոցներ խորհած էր, ու ատանկ միջոցներ գտնելու մէջ մտքով խիստ վարժ ըլլալուն, անմիջապէս եղբօրը գրել չդրած էր։

Նամակին մէջ զինուորութենէ ազատ արձակուելուն վրայ երբէք խօսք մը չէր ըրած, և Էմմանտ խարուելով անոր շողոքորթող խօսքերէն, անմիջապէս նամակով մը պատասխանած էր որ, քիչ ատենէն կարեւոր գումար մը պիտի ղրկէր իրեն, գրեթէ ութը հազար ֆրանքի մօտ գումար մը, և աւելցուցած էր որ, «տարուան մը պարկեշտ խնայողութեանս արդիւնքն է զոր պիտի ղրկեմ քիչ ատենէն քեզի, և որուն մէկ մասը, պէտք է մեր հոր ըրած նուիրական խոստումներուս համեմատ, իր պարտքերուն վճարես»։

Էմմանտ կը յանձնարարէր Լիւսիէնին նաև որ, կրնար քիչ ատենէն երթալ գտնել Վարէնթէն անունով բժիշկ մը, և անոր միջոցով գտնել ղրկած ութը հազար ֆրանքը։

Բժիշկը քանի մը ամիս առաջ մեռած էր արդէն, երբ Լիւսիէն որ Ֆավրէօզ անոր տունը կը ներկայանար։ Եւ սակայն, անոր ձգած թուղթերուն մէջ գտնուեցաւ ութը հազար ֆրանքի մը օրինական գիրը, Լիւսիէն անմիջապէս տացաւ իր պահանջած գումարը։

Դրամը Գրէպա-Լիանէին յանձնեց, և անիկ օրինական սատացագիրը առնելով գրեց եղբօրը և սակայն իր զինուորութենէ ելլալուն համար խօսք մը իսկ չըրաւ դեռ։

Այդ դրամով էր որ Ժանին նշանածը Պուլոյ փողոցը, Օթէլոյի մէջ պզտիկ յարկաբաժին մը վարձեց, և բուսական կոկիկ կերպով յարդարեց զայն։

Կը կարծեր որ անգամ մը ամուսնանալէ ետք մտածում մը չպիտի մնար ալ իրեն։

Պ. Վէրարլէ բոլոր չանքերը թափած էր Ժանը յարմար վիճակի մը մէջ դնելու, և անոր դրամական խնդիրներն ալ կարգադրելու համար, որ հիմակուս հիմա կը բաւէր թշուառին։

Լիւսիէն գիտէր որ, Ժանին հայրը չատ մը միլիոններու տէր ըլլալուն, իր աղջիկը երբէք չպիտի փորձէր զրկել իր օրինական ժառանգութենէն՝ որ մօրմէն մնացած էր։

Ուրեմն, ամուսնութիւնը կրցաւ տեղի ունենալ Սէն-Ջերմէն արուարձանին եկեղեցիին մէջ։ Հանդէսին ներկայ եղան միայն Պ. Վէրարլէ, որ Ժանին հօրեղբայրներէն մէկուն կ'առաջնորդէր, որովհետեւ ան փափաքած էր այդ ամուսնութեան ակամատես վկան ըլլալ, և այն երկու պարոնները, որոնք նշանուքին վկաներն էին, և Պ. Լարոշին դիմողները՝ բայց որ դեռ իրենց պաշտպանեալին անունը չէին գիտեր, ալ միայակ տը Ֆավրէօզ մահանուանը։

Տխուր եղաւ այդ ամուսնութիւնը։ Բոլորովին խանգարուած բան մը։ Ժան ժամ առաջ լմնալը կ'ուզէր այդ կրօնական ու քաղաքական կրկնակ արարողութիւններուն, որոնք սակայն չտան աւելի մեծ երջանկութիւն մը պիտի պարգեւէին իրեն, եթէ իր հայրը ներկայ եղած ըլլար՝ զոր ամբողջ վայրկեանին իսկ կը սիրէր։

Բայց կորցած իր հէրէն, եկեղեցիէն եղած պահուն մոռցաւ ամէն բան. հարսանեկան օրհնութիւնը կատարուելէն ետք, երբ Պ. տը Վէրարլէի տունը եկան, այդ բարի մարդուն տունը՝ որ ուղած էր իր հայրը ներկայ ընել տալ հանդէսին, Ժան իր ամուսնին վիզը նետուեցաւ, և ըսաւ։

—Ալ ի՞նչ փոյթ պարապ տեղը ուրիշ հոգեր ունենալ, որովհետեւ ալ ի՛մս ես դուն... Ի՞նչ փոյթ՝ որովհետեւ ալ քուկինդ եմ... որովհետեւ կը սիրենք զիրար... Ամբողջ աշխարհը բան մը չարժէր մեր ներին քով՝ որ ալ մեր կեանքը պիտի ըլլայ...

Եւ Լիւսիէն յուզումով պատասխանեց այդ գորովագին սրտաբեղու